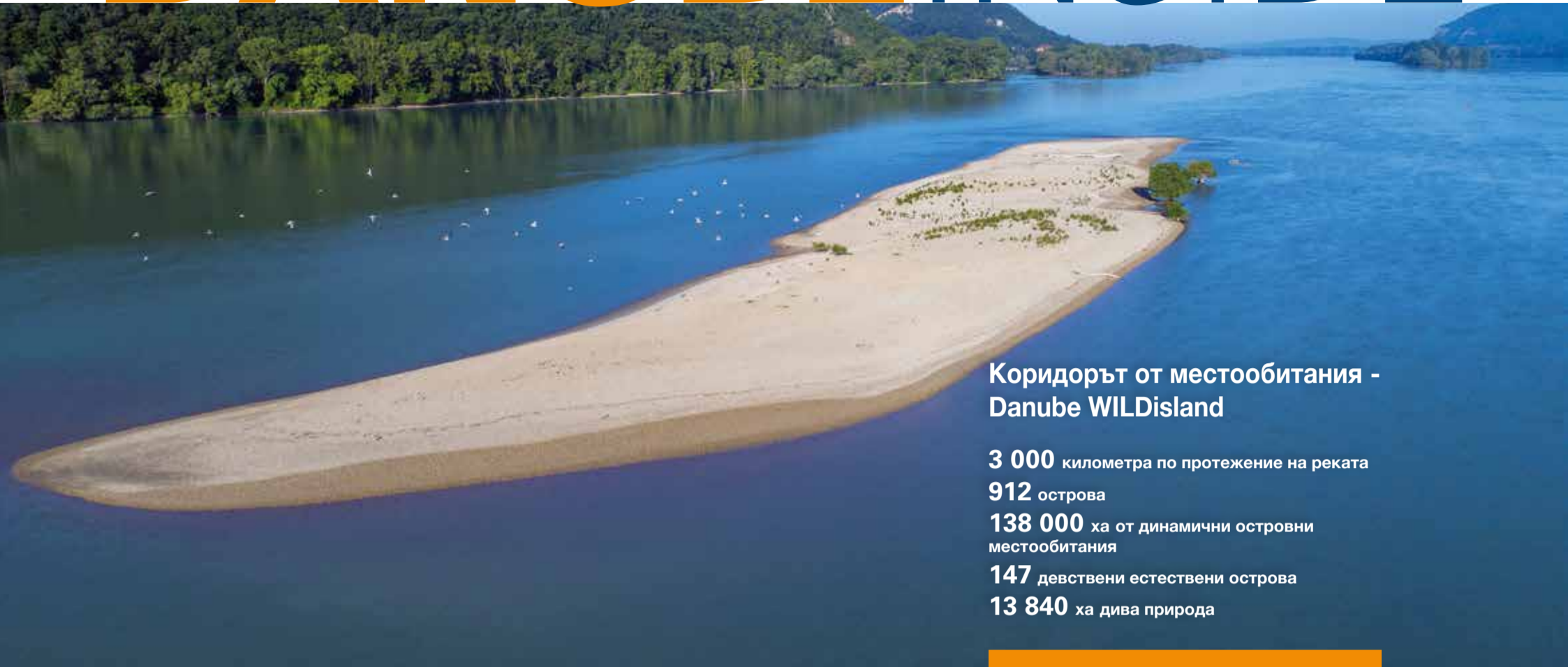

DANUBE INSIDE

Коридорът от местообитания - Danube WILDisland

3 000 километра по протежение на реката
912 острова
138 000 ха от динамични островни местообитания
147 девствени естествени острова
13 840 ха дива природа

LIFE WILDisland

Заедно за коридор от местообитания „Дунавски див остров“ - Danube WILDisland

Реките и техните влажни зони образуват гръбнака на екологичните коридори. Това важи особено за река Дунав, която свързва повече биогеографски райони от който и да е друг природен обект в Европа. Дунав концентрира голямо биологично разнообразие и е жизнено важен спасителен пояс за много видове. С обявяването на над 100 защитени зони от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 по реката и още 230 по течението ѝ, Европейския съюз показва своята ясна ангажираност за опазване на нейното природното наследство.

Коридорът от местообитания „Danube WILDisland“ включва около 900 острова и покрива територия над 138 000 ха. Около 385 от островите могат да бъдат определени като намиращи се в почти естествено състояние, а 147 от тях (14 000 ха) могат да бъдат наречени девствени и характеризиращи дивия облик на реката.

Целта на мрежата DANUBEPARKS е да създаде Коридор от местообитания Danube WILDisland, като пример за „добра практика“ за Зелена и Синя инфраструктура на ЕС. Проектът LIFE WILDisland е насочен към опазването на 147 типични дунавски диви острова и към възстановяването на естественото състояние на други 34. Тази уникална инициатива се базира на широко, междусекторно сътрудничество по реката между защитените територии в мрежата DANUBEPARKS, администрациите от транспортния и горския сектор, както и от хидроенергийния сектор.

Повече от 70% от бюджета на проект LIFE WILDisland (14,2 милн. евро) ще бъде инвестиран в специфични мерки за опазване и възстановяване: ще бъдат подобрени хидроморфологични елементи в над 48 км водни басейни; речната динамика и водният режим ще бъдат възстановени на площ от 437 ха; състоянието на около 352 ха естествени алувиални гори ще бъде подоброено чрез трансформиране на насаждения от хибридна топола, залесяване и управление на инвазивни видове

DANUBEPARKS

Мрежа от защитени територии по река Дунав

Мрежата DANUBEPARKS беше създадена, за да опазва уникалното природно богатство на защитените територии в 9 държави по поречието на река Дунав и обединява представители на 21 национални парка, биосферни резервати и природни паркове.

www.danubeparks.org

Дунавските острови

Като водещи местообитания в естествените реки

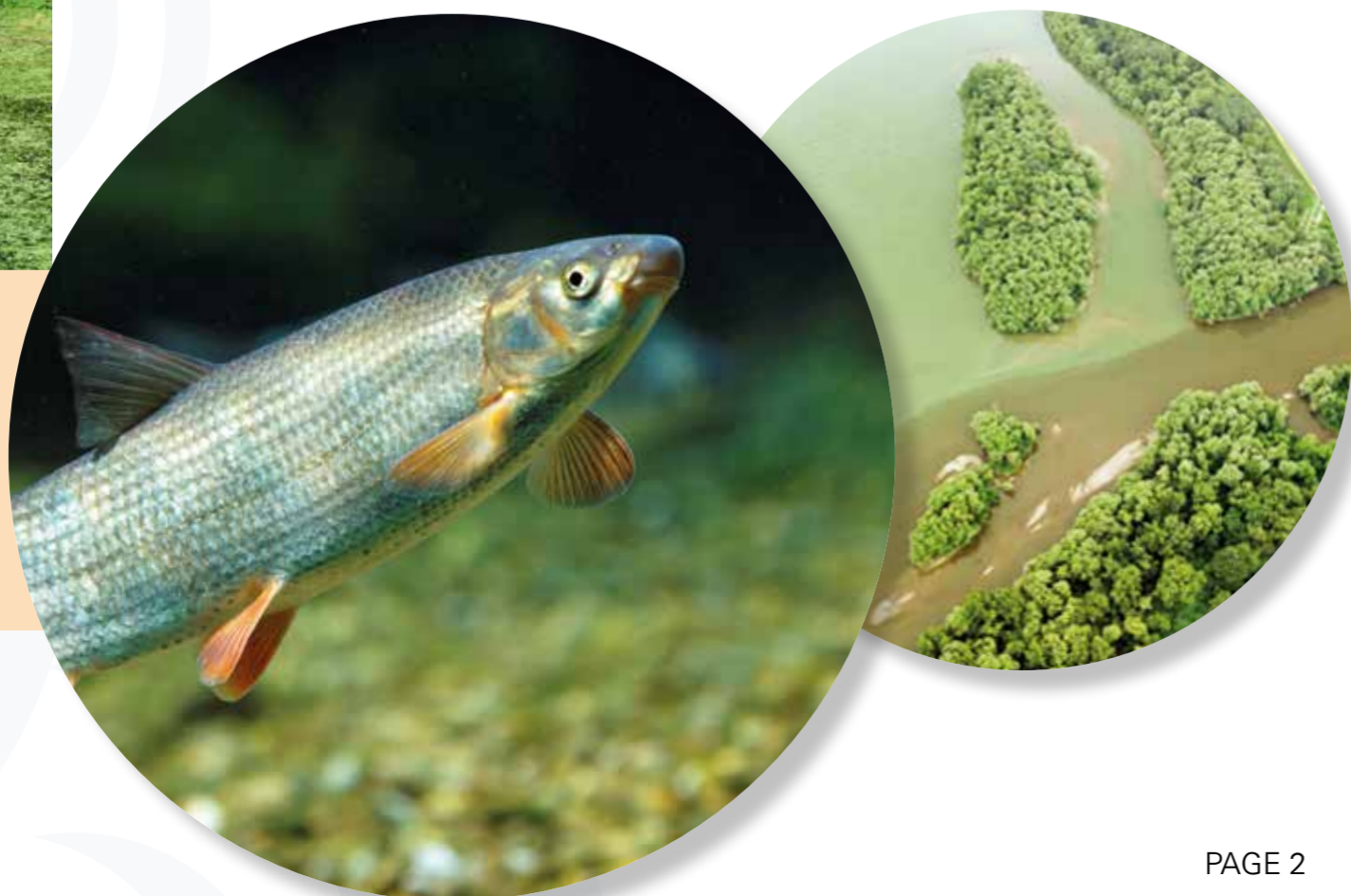
Басейнът на река Дунав включва разнообразни и динамични екосистеми: влажни зони и заливни равнини, алувиални гори и влажни ливади, затони и странични ръкави, пясъчни и чакълести коси. Той е дом на около 2 000 висши растения и 5 000 животински вида, включващи над 40 вида бозайници, около 180 вида гнездящи птици, 100 вида риби и множество влечуги и земноводни. Дунав е екологичен коридор от фундаментално значение за биоразнообразието на континента. Неговата основа се формира от реката, заливните и тераси, крайречните зони и островите.

Островите не са само красиви: те са жизнено важни компоненти за непокътнатата речна екосистема. Като представителни местообитания за речната морфология и динамика, опазването и възстановяването на островите по Дунав е от съществено значение. Когато се поддържат в състояние, близко до естественото, те често са единствените останали убежища за видове, които са характерни обитатели на динамичните и естествени влажни зони, като например речният дъждосвирец (*Charadrius*

dubius). Повече от 80% от тези видове гнездат на островите; на дивите острови по Дунав, все още могат да бъдат открити жизнеспособни естествени насаждения от характерните за заливаемите гори видове (местообитане 91E0*); освен това островите и плитките води около тях осигуряват места за хвърляне на хайвер на определени видове риби. Това прави опазването им изключително важно, особено след като съхранението на алувиалните гори във всички биогеографски региони на Европа е недостатъчно.

Опазването на островите в състояние, близко до естественото им, спомага за укрепване на мрежата от местообитания по цялото поречие на река Дунав. И тъй като Дунав е най-международната река в света, само интернационалният подход може да бъде ефективен във възстановяването и поддържането на свързаността между местообитанията. Уникалната инициатива LIFE WILDisland е създадена, за да развие необходимата зелена инфраструктура отвъд националните граници.

Екологичните коридори са функционални зони за преминаване, които свързват други, по-малки природни зони и служат на група видове, зависими от една среда. Така коридорът свързва различни популации и дава възможност за миграция на видовете между тях. Необходимостта от екологична свързаност става все по-належаща поради последиците от изменението на климата.

Инициативата WILDisland

Едно пътуване - от проучването до опазването на островите по целия Дунав

През 2011 г. и 2013 г. се проведеха експедиции за наблюдение на екологичното състояние на островите по целия Дунав и се установи тяхното голямо значение за поддържането на биологичното разнообразие. В рамките на проекта Interreg DANUBE parks CONNECTED е извършена последваща инвентаризация на всички острови, която е и първата по рода си в Дунавския коридор от местообитанията Danube WILDisland. В резултат на проучването се установиха 900 острова с обща площ от над 138 000 ха, от които 385 могат да бъдат характеризирани като „близки до естествените“, а 147 - с площ от 14 000 ха, остават до голяма степен недокоснати от човека. Освен това на островите се намират някои от най-девствените и добре запазени алувиални гори - местообитание, което е от европейско природозащитно значение.

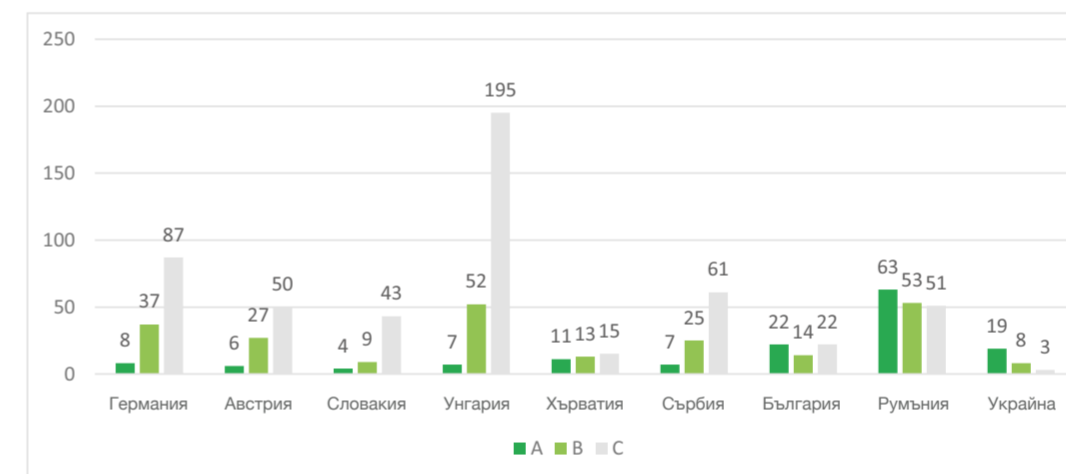
С течение на времето по-голямата част (90 %) от заливните гори на река Дунав са започнали да се използват за нуждите на селското стопанство, инфраструктурата или промишлеността. Останалите гори продължават да намаля-

ват поради натиск от хидрологични промени, въвеждане на неместни дървесни видове и промени в състава на горите, намаляване на старите насаждения, премахване на мъртвата дървесина и цялостна фрагментация. Островите често представляват последните останали от непокътнати речни местообитания и естествена дива природа в сърцето на Европа. В тази връзка целите на инициативата LIFE WILDisland са:

- Укрепване на екологичната свързаност и запазване на естествената дива природа;
- Насърчаване на речната динамика и естествения седиментен режим;
- Демонстриране на добри практики за междусекторно и трансгранично сътрудничество;
- Идентифициране, обозначаване и последващо запазване на WILDislands (Дивите острови) и тяхното природно наследство чрез получаване на необходимата подкрепа от съответните политики, сектори и собственици на земи.

Проектът WILDisland стартира през 2021 година с цел създаването на коридор от местообитанията Danube WILDisland.

Брой острови по Дунав за страна

Категории: A: WILDislands (естествени (диви) острови) | B: Близки до естествените острови (с висок потенциал за възстановяване) | C: Други острови (променени от човека)

Финансовият инструмент LIFE

Програмата LIFE е инструмент за финансиране на дейности в областта на околната среда и климата. Нейната обща цел е да допринесе за разработването, прилагането и актуализирането на политиката и законодателството на ЕС в областта на околната среда и климата чрез съфинансиране на проекти с добавена стойност за Европа.

Подпрограмата LIFE „Природа и Биоразнообразие“ има за цел да защити и възстанови природата в Европа и да спре или дори да обърне загубата на биологично разнообразие. Тя подкрепя проекти, които допринасят за прилагането на директивите на ЕС за птиците и местообитанията и по-специално за развитието, и управлението на мрежата NATURA 2000. Подкрепя и целите на Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 година.

За повече информация:
cinec.ec.europa.eu/life_en

Водещ партньор

Национален парк Donau-Auen, Австрия NPDA

Асоциирани партньори

Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, Унгария, **ADUVIZIG**
Bratislavské regionálne ochrannárske združenie, Словакия, **BROZ**
Danube Delta Biosphere Reserve Authority, Румъния, **DDBRA**
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, Унгария, **DDNPD**
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Унгария, **DINPI**
Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, Унгария, **FHNPD**
Hrvatske šume Ltd., Хърватия, **HR Forests**
Javna ustanova "Park prirode Kopački rit", Хърватия, **JUUP KR**
Persina Nature Park Directorate, България, **PNPD**
Regia Națională a Padurilor, Румъния, **ROMSILVA**
Uniper Kraftwerke GmbH, Германия, **Uniper/DWK**
VERBUND Hydro Power GmbH, Австрия, **VHP**
Javno Preduzeće "Vojvodinašume", Сърбия, **Vsume**
via donau Österreichische Wasserstraßen-Gesellschaft mbH, Австрия, **viadonau**

LIFE WILDisland

Заедно за Дунавски коридор от местообитания WILDisland

Мрежата от защитени територии - DANUBE PARKS иницира проекта Дунавски коридор от местообитания WILDisland, за да насърчи сътрудничеството по целия Дунав за опазването на общо 147 острова. Целта е да се засили екологичната свързаност, да се поддържат 14 000 хектара дива природа, да се даде нов живот на водните басейни и да се възстановят влажните зони.

Продължителност на проекта: 2021 – 2027 г.

Механизъм на финансиране: LIFE Природа

Общ бюджет: 14,2 млн. евро (64% принос на ЕС)

За повече информация:

www.wildisland.danubeparks.org

Резюме на проекта:

- 15 партньори по проекта, 8 държави
- 14,2 милн. евро за опазване и възстановяване на острови
- Общ брой възстановени острови: 34
- Обща подобрена площ (хидрология и управление на горите): 1,267 ха
- Обща дължина на водоеми с възстановена динамика: 48,192 m
- Създаден Коридор WILDIsland, съгласувано управление на 147 острова категория „А“ (диви острови)

1 Устието на река Ussel
Изпълнение на "Плана за управление на Баварския Дунав"

Дейности:

- Премахване на насипи
- Възстановяване на връзката между страничните ръкави

Отговорен партньор:
UNIPER

2 Ingolstadt
Създаване на нов строго защитен остров

Дейности:

- Възстановяване на странични ръкави
- Образуване на нов остров

Отговорен партньор:
UNIPER

3 Langau-Abwinden
Най-голямата възстановителна дейност по проекта WILDIsland

Дейности:

- Премахване на насипи
- Странично възстановяване, драгиране

Отговорен партньор:
Verbund

4 Schwalbeninsel
Създаване на ландшафт WILDIsland

Дейности:

- Премахване на насипи
- Насочващи диги

Отговорен партньор:
Viadonau, Donau-Auen National Park

5 Sap
Свързване за опазване

Дейности:

- Възстановяване на връзката между страничните ръкави
- Залесителни мерки
- Закупуване на земя в SCI Klůbovské luhy/ SCI Dunajské luhy

Отговорен партньор:
BROZ

6 Островите Vénéki
Управление на инвазивни видове в строго защитени крайречни гори

Дейности:

- Управление на инвазивни видове

Отговорен партньор:
Fertő-Hanság National Park Directorate

7 Klišská Nemá
Първата екологична насочваща дига в Словакия

Дейности:

- Насочващи диги и драгиране
- Естествено подмладяване на горите
- Закупуване на земя в SCI Dunajské luhy

Отговорен партньор:
BROZ

8 Комплекс от острови Erebe
Комплексни мерки за възстановяване на пет острова

Дейности:

- Насочващи диги и драгиране
- Изкореняване на дървесни инвазивни видове

Отговорен партньор:
Fertő-Hanság National Park Directorate

9 Остров Táti
Подобряване на състоянието на местообитанията в заливаемите крайречни гори

Дейности:

- Управление на инвазивни дървесни видове

Отговорен партньор:
Duna-Ipoly National Park Directorate

10 Островите Korpadí
Отваряне на диги за опазване на острова

Дейности:

- Отваряне на защитни диги
- Драгиране на страничен ръкав

Отговорен партньор:
ADUVIZIG, Duna-Dráva National Park Directorate

11 Остров Debrina
Възстановяване на остров на границата

Дейности:

- Естествено подмладяване на гората
- Управление на инвазивни видове

Отговорен партньор:
Duna-Dráva National Park Directorate

12 Корацки rit
Възстановяване на гори в Специалния зоологически резерват

Дейности:

- Преобразуване на насажденията
- Залесяване с местни видове характерни за заливаемите гори

Отговорен партньор:
Nature Park Kopački rit, Hrvatske šume

13 Gornje podunavlje, острови RS84 и RS85
Хидрологично възстановяване в широк мащаб

Дейности:

- Свързване на странични ръкави, драгиране
- Управление на горите

Отговорен партньор:
Vojvodinašume

14 Остров „Палец“
Управление на един от българските острови с насока промяна в неговото състояние от категория - други острови, засегнати от човека, в подобрена категория - остров, близък до естествените с потенциал към формиране на див остров

Дейности:

- Управление на инвазивни видове

Отговорен партньор:
Дирекция на природен парк „Персина“

15 Danube Delta, острови: RO164, RO109, RO43, RO99
Динамизиране на „прекъснати меандри“

Дейности:

- Възстановяване на основния канал и прекъснатия меандър

Отговорен партньор:
Danube Delta Biosphere Reserve Authority

16 Danube Delta, остров: RO164
Възстановяване на заливаеми крайречни гори

Дейности:

- Дейности по управление на горите

Отговорен партньор:
ROMSILVA

ГЕРМАНИЯ

АВСТРИЯ

СЛОВАКИЯ

УНГАРИЯ

ХЪРВАТИЯ

РУМЪНИЯ

СЪРБИЯ

БЪЛГАРИЯ

МОЛДОВА

УКРАИНА

Запазване и възстановяване на коридора от местообитания Danube WILDisland

Около 147 от 912-те дунавски острова се характеризират, като «естествени». Други 385 острова, които са «близки до естествените», имат голям потенциал за възстановяване. Проектът LIFE WILDisland включва възстановяването на 34 острова; хидроморфологичното подобряване на 48 км водни площи; и възстановяването на водния режим на около 1267 ха влажни зони. В сътрудничество с горските стопанства ще бъдат създадени 12 пилотни обекта за възстановяване на горите с цел подобряване на естествените горски масиви във влажните зони. Като цяло над 70% от бюджета на проекта LIFE WILDisland ще бъдат инвестирани в конкретни мерки за опазване на околната среда.

Възстановяване на WILDislands с водния път

Още от древността река Дунав е била основен път за търговия и пътуване. През последните векове нейните 2415 плавателни километра са изцяло променени от мерки за регулиране на реката и речното инженерство, като в резултат на това са пострадали дивите островни местообитания. Осъзнаването на важността на възстановяването на реката в името на опазването на околната среда нараства, както и консенсусът, че всички имат полза от запазването на дунавските местообитания като „дивите острови“ (WILDislands). За тази цел секторът на корабоплаването изпълнява проекти, които интегрират екологични компоненти в инфраструктурата на водните пътища.

Няколко проекта в рамките на LIFE WILDisland са резултат от междусекторно сътрудничество. В Австрия viadonau и администрацията на Donau-Auen National Park са се включили в мащабен пилотен проект за възстановяване, с който да създадат ландшафт WILDisland чрез премахване на насипи по протежение на 2 км от реката (проектна територия 4, вж. картата). В Словакия и Унгария сътрудничеството между организациите за опазване на природата (Duna-Dráva National Park Directorate and BROZ) и сектора на водните пътища (ADUVIZIG) дава възможност за първото по рода си адаптиране на диги с цел оптимизиране на инфраструктурата на водните пътища (проектни територии 7 и 10). Възстановяването на динамичните процеси и свързването на бившите странични ръкави също е важна мярка при възстановяването на качеството на местообитанията на WILDisland. Такива дейности ще бъдат извършени от BROZ в защитената ландшафтна зона Dunajské luhy в Словакия (територия 5) и в националния парк Fertő-Hanság в Унгария (територия 8).

Взети заедно, тези колективни действия служат за възстановяване на речната динамика и подобряване на местообитанията, позволявайки на естествените хидроморфологични процеси да надделят. Тези мерки са възможни, благодарение на интегрирания подход на управление, който включва интересите и нуждите от опазване на природата, защитата от наводнения и корабоплаването.

WILDisland възстановяване на гори

Лесовъдството с цел търговия променя състава на видовете и структурата на горите. Интензивното засаждане на тополи в някогашните естествени влажни гори има отрицателно въздействие. С цел да се повиши биологичното разнообразие, екологичната стойност, общото здраве и устойчивостта на горските екосистеми на влиянието на редица биотични и абиотични фактори, съществуващите топови насаждения все по-често са преобразувани в по-стабилни, смесени гори, съставени от автотонни видове. Планираните мерки по проекта включват замяна на неместни дървесни видове с местни (черна и бяла тополя, върба, дъб, ясен, бряст, елша) и неинвазивно последващо управление.

Тринадесет пилотни лесовъдски мерки за възстановяване на ценните заливаеми крайречни гори на площ от малко под 352 ха ще бъдат изпълнени в шест държави и ще бъдат осъществени по Среден Дунав (проектни територии 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16) от администрациите на Защитените територии по Дунав (BROZ, Fertő Hanság National Park Directorate, Duna-Ipoly National Park Directorate, Duna-Dráva National Park Directorate, Nature Park Kopački rit, Дирекция на Природен парк „Персина“, Danube Delta Biosphere Reserve Authority) в тясно сътрудничество с държавните горски стопанства (включително Hrvatske šume, Vojvodinašume and Romsilva).

WILDisland

възстановява речната динамика

Проектът WILDisland поставя основите за възстановяване с помощта на хидроенергийния сектор

Множеството язовири, построени на река Дунав, са променили естествената динамика на реката и начина на пренасяне на седиментите. Язовирните стени възпрепятстват миграцията на рибите - както нагоре по реката, така и надолу по течението. В участъците на реката, засегнати от BEL, естествените и динамични „диви острови“ вече не могат да се формират и реформират, както би станало, ако Дунав можеше да тече свободно.

Проектът LIFE WILDisland привлече подкрепата на хидроенергийните компании VERBUND и UNIPER за възстановяването на диви острови в горното течение на Дунав. Двете компании се ангажираха с изпълнението на няколко дейности за възстановяване на острови, които са пример за споделяне на най-добри практики. Предстои реализи-

рането на пилотни мерки в близост до устието на река Ussel и в Ingolstadt (проектни територии 1 и 2), които са определени като приоритетни в рамките на „Ключов проект 5“ (“Key Project 5”) от Плана за управление на Баварския Дунав (Master plan Bavarian Danube).

Най-силната мярка за възстановяване в рамките на проект LIFE WILDisland ще бъде реализирана от VERBUND - австрийски доставчик на електроенергия. Амбициозният пилотен проект на водноелектрическата централа Asten-Abwinden, непосредствено след язовирната стена, ще съживи ландшафта, като позволи на естествените речни процеси да създадат динамичен речен пейзаж, от алувиални гори (проектна територия 3). Планираните действия ще допринесат за създаването на нов естествен остров, след което той ще бъде обявен за нова зона от Европейската екологична мрежа Natura 2000, за да се гарантира дългосрочната му защита.

WILDisland управление на седименти

Естествените Дунавски острови първоначално са сформирани и продължават да се трансформират благодарение на речните динамични процеси и на естествения режим на движение на седименти. Изграждането на язовири променя баланса на седиментите в Дунав, което е във вреда на естествените местообитания; регулирането на реката е променило дълбоко нейното естественото състояние. За това проектът LIFE WILDisland прилага мерки за подобряване на водния режим на някои от тези острови чрез драгиране, възстановяването на стари странични ръкави, като например в Gornji podunvalje Special Nature Reserve от Vojvodinašume (проектна територия 13) и в Долен Дунав от Danube Delta Biosphere Reserve Authority (територия 15). За пръв път, по този проект Дунавската Делта е проектна територия със специално управление на седиментите в стари меандри на реката.

WILDisland

Най-добра практика за Европейска зелена инфраструктура

Една от ключовите цели на Европейската стратегия за биологичното разнообразие е до 2030 година да защити законово поне 30% от сухоземните територии на ЕС и да осигури строга защита на около една трета от териториите, които вече са защитени. Проект LIFE WILDisland може да спомогне за реализирането на тази цел, като гарантира, че стъпка по стъпка, единствените останали „диви острови“ в Европа ще получат статут на защитени територии. Около 25% от дивите острови по Дунав все още не са включени в Natura 2000, проектът LIFE WILDisland има за цел да определи нови зони от Европейската екологична мрежа, както и строго защитени острови.

За да се защитят Дивите острови по Дунав по дългосрочен и устойчив начин, най-подходящ е подходът на управление без човешка намеса. Той е свързан с повишаване на осведомеността относно значението на това да се позволи на речната динамика да се развива по естествен начин.

Съветът по околна среда на ЕС и Европейската агенция по околна среда определиха инициативата WILDisland като най-добра практика за зелена и синя инфраструктура на ЕС. В качеството си на водеща инициатива проектът LIFE WILDisland се оказва катализатор за развитието на островни коридори и по други големи реки в Европа. Още с началото на проектния период идеята и практическият опит при нейната реализация (засиленото сътрудничество между различните защитени територии по

река Дунав) са пренесени и в други биогеографски райони – партньорски инициативи по реките Рейн, Сава и Елба.

Проектът WILDisland ще разработи и транснационална стратегия за създаването на Дунавски коридор за местообитанията WILDisland, заедно със стратегически партньорски организации като Бюрото на Рамсарската конвенция, Международния съюз за защита на природата (IUCN), Международния център за защита на река Дунав (ICPDR) и Европейската стратегия за дунавския регион (EUSDR). Регионалната Рамсарска инициатива WILDisland следва да служи като важен инструмент за дългосрочно опазване и управление на коридора от местообитанията DanubeWILDisland, дори и след приключването на проекта LIFE.

Инициативата WILDislands за природата, биоразнообразието и хората

Естественото очарование на дунавските острови винаги е предизвиквало възхищение. Защитата им гарантира, че и бъдещите поколения ще ценят тяхната природна красота. Проектът LIFE WILDisland ще повиши осведомеността за значението на естествения коридор от местообитания по Дунав. Последвайте ни по нашия път, за да гарантираме, че WILDislands ще остане ценно местообитание за флората и фауната, източник на живот за хората, тяхната култура и икономиките по Дунав.

Последвайте ни и станете свидетели на това невероятно пътешествие... заедно за коридора от местообитания WILDisland по Дунав!...

Imprint:

Donau-Auen National Park
Schloss Orth,
2304 Orth an der Donau, Austria
+43 2212 3450

g.frank@donauauen.at,
www.wildisland.danubeparks.org

Дирекция на Природен парк „Персина“
Гр. Белене, ПК 5930, ул. „Персин“ 5, тел: 0658/32486
www.persina.bg

Редактори: Georg Frank, Elena Kmetova-Biro
Превод: Даниела Каракашева
Корекция: weinrichworld
Дизайн: WebArtists G. Temel KG

Снимки: Bandacu, Baumgartner, Fiala, Frank, Hazelhoff, Ivanov, Kalotas, Kern, Kovacs, Kracher, Mrocek, Pavek, Petrescu, Roland, Romulic, Selmecki-Kovacs, Tucakov
Отпечатано по проект LIFE WILDisland NAT/AT/000063, съфинансиран по програма LIFE на ЕС

Останете информирани!

Абонамент за уебсайт и новини:
www.wildisland.danubeparks.org

Facebook:
www.facebook.com/DANUBEPARKS

YouTube: DANUBEPARKS

Email: g.frank@donauauen.at